

Sådan laver vi et godt terræn en drejebog

Indhold

Find et terræn

Fodring

Lav en forening

Udsætning

Samle interesserede personer

Hvem gør hvad

Projektbeskrivelse

Finansiering

Monitering

PR og information

Udpege områder for indsats

Kontakt

Find et terræn

Forudsætningen for, at man kan lave projekt, er, at man har et terræn. Det vil sige, at man skal have et område, hvor man har lov til/kan få lov til med passende mellemrum at træne hunde. Terrænet skal ligge nogenlunde samlet og bør ikke være under 300 ha. Det er af den simple grund, at det er vanskeligt at se virkningerne af en indsats på mindre terræner.

Kan man skaffe et varieret terræn med mange permanente landskabselementer, er det naturligvis at foretrække. Det vil sige, at man skal have aftaler med de lodsejere, der har markerne, og man bør også sikre sig, at man har aftaler med eventuelle jægere i området, så de ved, hvad det er, man gerne vil i gang med, og er indforstået med at man med passende mellemrum går over markerne med hunde.

En god rettesnor kan være, at man fra 20. februar til 10. april højest kommer tre gange på terrænet og efter høst kommer en enkelt gang eller to. Ro på terrænet er alfa og omega, hvis man vil skabe gode forhold for markvildtet.

Når terrænet er på plads, skal man lave et kort over området, få indtegnet terrænets grænser og landskabselementer, der har betydning for jeres arbejde. (se eksempel side 3).

Lav en forening

I vil gang på gang få brug for at henvende jer, både om støtte, PR, indkøb af materialer, rekvisitter med videre. Derfor skal I lave en forening og få den registreret i CVR-registeret. Uden en forening vil I stå meget svagt, og jeres projekt vil nemt kunne falde fra hinanden.

I kan vælge flere forskellige modeller for foreningen. Skal det være en ren hundeforening? Skal det være en forening for både hundefolk, landmænd og berørte jægere? Eller skal det være en forening hvor andre naturinteresserede lokale borgere også kan optages som medlemmer?

Samle interesserede personer

Når I har skelettet på plads, kalder I sammen til et orienteringsmøde eller en stiftende generalforsamling (hvis I har andre end hundefolk med i foreningen). Hvis det er hundefolkene, der står for foreningen skal I endelig huske at invitere lodsejerne, jægere og andre interesserede fra lokalområdet.

Når det er vigtigt, at få så mange interesser med, skyldes det den simple faktor, at det er lokalt engagement og lokalt medejerskab, der skal få projektet til at lykkes og bære det ind i fremtiden.

På mødet giver I en grundig orientering om, hvad det drejer sig om, og hvad I har tænkt jer, lige som, der naturligvis bør være en god dialog med input fra deltagerne.

Inspiration kan I hente i årsrapport for Mere natur i agerlandet 2023 på dette link: https://3f5e8e3b-13ba-4eff-998d-0f7b40c88aab.filesusr.com/ugd/d14282_55fd4c5c1bdc4477a8eb8206e9741c02.pdf .

Mødet er det første led i god information, og god information er et af kodeordene i projektet. Det er vigtigt at medlemmerne, lodsejerne, jægerne og andre hele tiden er informeret om, hvad der sker og hvorfor.

Projektbeskrivelse

Nu har I hele skelettet til at komme i gang med arbejdet. I har et terræn. I har en forening. I har haft orientering og dialog med alle interesserede og implicerede. Nu skal I til at planlægge.

Første led i planlægningen er at få lavet en projektbeskrivelse. En projektbeskrivelse bør indeholde:

- Formål
- Mål og eventuelle delmål - Realistiske og målbare
- Metode – hvordan vil I gøre det
- Området
- Hvem er med
- Aktiviteter
- Information og evaluering
- Kontaktadresser - formand - projektansvarlig - andre

Projektbeskrivelsen kan altid justeres, men det er et godt planlægningsredskab og god at have i hånden, hvis man skal fortælle om projektet, hente støtte mm.

Evaluering er også et vigtigt redskab i arbejdet. Alt for mange projekter store som små, ender i ingenting eller med positivt resultat, uden at nogen spekulerer over eller får information om, hvorfor.

Derfor er evaluering vigtigt. Hvis målene er målbare, kan man hurtigt se, om man har nået målet/delmålet eller ej. Derpå skal man stille sig selv spørgsmålet: Hvorfor nåede vi målet/hvorfor ikke? Og så få det skrevet ned.

- Vandhul
- Foderautomat
- Markbræmme, insektvold
- Småbiotop
- Mark med blomster- eller bestøverbrak
- Ny beplantning
- Parhøns på mark
- Slåningsbrak

200 m

Monitering

Monitering (optælling af vildt) er et godt styringsværktøj, når der skal laves biotopforbedrende tiltag. Agerhøns er som bekendt en af agerlandets karakterfugle, så når agerhønen har det godt, gælder det også for en lang række andre arter. Derfor er det praktisk at tælle agerhøns.

Resultaterne markeres på kortet (se side 5). Øverste halvdel er eksempel på registrering af flokke. Giver viden om evt. ynglesucces eller det modsatte. Nederste halvdel er eksempel på registrering af parhøns. Giver viden om den aktuelle ynglebestand. Der skal altid tælles parhøns, da det giver nyttig viden i forhold til eventuel øget bestand og indsatser.

Når man gemmer resultaterne, kan man hele tiden følge udviklingen i bestanden og få et fingerpeg om, hvilke tiltag, der virker bedst.

Udpege steder og områder for indsats

Indledningsvis bør man lige være klar over, hvilke krav agerhøns stiller til biotopen.

1. Skjul og læ i form af buske
2. Dækning og redeskjul
3. Gamle græsbræmmer, hvor insekter overvintrer og trækker ud i marken.
4. Område med udsåede eller vilde blomster, som kyllingerne kan bruge som spisekammer. Åben struktur, så solen kan komme ned og opvarme jorden.
5. Område med lav eller ringe vegetation, hvor kyllingerne kan tørre.
6. Minimum 1.000 m².
- 7.

Der er to ting man skal lægge mærke til, når man planlægger, hvor man vil sætte ind.

1. Hvor var der parhøns.
2. Hvor i terrænet er der elementer, som opfylder hønsenes krav til biotop.

Hvis der i umiddelbar nærhed af, hvor der er registreret par, er et område med de permanente elementer, som indgår i hønsenes krav til biotop, så er her et oplagt sted at gøre noget.

Er der andre punkter i terrænet, hvor der også er permanente landskabselementer, så det er muligt at gøre noget. Marker punkterne på kortet.

Nu kan man så gå i gang med at planlægge, hvad der skal til. (Plan og forslag til tiltag findes på side 6-7).

1. Hvad skal der etableres?
2. Aftaler med landmanden.

Det er meget vigtigt, at man er helt præcis i sin kommunikation og aftaler med landmanden, så man er helt enige om, hvad der skal laves, og hvem der gør hvad. Her er der en mulighed for, at det kan gå galt.

Det kan f.eks. være at landmanden laver såbed, og foreningen sørger for at så og plante buske. Hvis der i området er en hobbylandmand eller en der er pensioneret, så har de muligvis en ældre såmaskine på 3 m.

Det er sikkert også muligt at låne en gammel traktor og en mindre harve og så ved håndkraft.

Der skal sås meget tyndt. 0,9 kg/1.000 m² eller 9 kg/ha.

Såmaskine: luk hver anden tud og skru maskinen godt ned.

Handsåning: bland 2 kg risengryn i 1 kg frø, der sås jævnt ud. Harves let over, så frøene lige dækkes.

Når man laver naturtiltag i dyrkningsfladen, er der naturligvis regler for, hvad man må, og hvad man ikke må, man skal sørge for, at det følger de til enhver tid gældende regler og de muligheder, der er for tilskud.

Spørg den lokale planteavlskonsulent til råds.

Fodring

Alt efter terrænets beskaffenhed, kan det være en rigtig god idé at støt-fodre. Der kan naturligvis være terræner, hvor der er så meget naturlig føde, at det ikke er nødvendigt, men det hører til sjældenhederne.

Når man fodrer agerhøns, skal man huske, at de skal fodres der, hvor de færdes. Det vil sige ude i det åbne land.

Som minimum skal der være en foderautomat for hvert par, og den opstiller man i parrets biotop. Det kan være en god idé at tegne automaterne ind på terrænkortet og nummerere dem. På den måde er det let for foreningens medlemmer at kommunikere med hinanden om, hvor der eventuelt skal efterfyldes.

Der fodres med ren hvede.

En vigtig effekt af støt-fodring er, at agerhønsene kan få fedtreserverne fyldt på inden yngletiden, og der bør fodres fra høst til Sct. Hans.

Effekten af fodring kan bla. ses i filmen Agerhønen og det moderne landbrug: <https://www.youtube.com/watch?v=w90q4wmgddo>.

- Vandhul
- Ny beplantning
- Foderautomat
- Markbræmme, insektvold
- Småbiotop
- Mark med blomster- eller bestøverbrak
- Parhøns på mark
- Slåningsbrak

 200 m

Pkt. 3

Flere markblokke. Kanter med gammelt græs.
Hæk der giver ly og skjul. Slåningsbrak
*Et stykke af slåningsbrakken ændres til blomster/
bestøverbrak.*

Pkt. 4

Markvej, Flere markblokke. Gamle græskanter. Lav
kantbeplantning.
*Kile af marken tilsås som blomster/bestøverbrak.
Gør markblokken mere dyrkningsvenlig..*

Pkt. 5

Markvvej. Flere markblokke. Kanter med gammelt
græs. Lav beplantning, der giver ly og skjul.
Stripe langs beplantning eller langs vej ned til gård.

Udsætning

Jagthundefolket har haft ry for kun at ville lukke fugle ud. Da det i fremtiden bliver meget besværligt på grund af forventede nye udsætningsregler, er løsningen biotopforbedringer. Når det gælder udsætning af agerhøns med det formål at øge bestanden, viser al forskning, at det kun har ringe effekt, hvis man bare har få par på terrænet. Der skal satses på biotopforbedring.

Udsætning kan dog virke som både en øjenåbner i forhold til lodsejere og en kickstart af bestanden. Det kræver dog:

At der er under 2 par/100 ha.

At der ikke er agerhøns i det område, hvor man vil udsætte.

At biotopen er i orden, så der er et godt levested at lukke hønsene ud i.

At fuglene udsættes i første halvdel af august 5-7 uger gamle.

At det er høns, som er naturnært opdrættet. Det vil sige en familieflok eller høns, der er opdrættet med en skrukhøne.

Vil man have støtte fra lokalbefolkning, offentlige kasser, fonde eller lignende til sit projekt, så skal man undlade at udsætte fugle.

Hvem gør hvad

Når man er godt i gang med projektet, er det meget vigtigt, at man får lavet en ansvarsfordeling og nogle klare aftaler om, hvem der gør hvad, og hvem der har ansvaret for alle de forskellige elementer. Specielt er det meget vigtigt, at man har helt styr på aftaler med lodsejerne, så det ligger helt klart, hvem der gør hvad, hvor og hvornår. Det er også vigtigt, at man kommunikerer meget klart ud til medlemmerne, så de er fuldt orienteret om, hvad der involverer en indsats fra medlemssiden.

Alle initiativer og aktiviteter bliver som regel sat i gang af en eller et par ildsjæle, men det er farligt at basere alt på deres arbejdskraft og engagement. Hvis sådan en ildsjæl pludselig er væk af den ene eller anden grund, er der fare for at det hele falder på gulvet.

Hvem har ansvaret?

Ansvar og økonomi

Kontakt til lodsejerne

Plante buske

Jordbehandling såbed

Fodertønder fodre

Kontakt til øvrige

Monitering og registrering

PR og information

Finansiering

Man kan ikke lave noget, uden det koster penge. I opstarten, inden man sætter projektet i gang, skal man nok regne med selv at have penge op af lommen.

Den videre finansiering kan man sikkert få støtte til via forskellige grønne puljer. Alle kommuner har en række "grønne" kasser, hvor de støtter diverse tiltag. Her er en god mulighed for hjælp. Det kan anbefales at man:

- Får kontakt til et byråds-/kommunalbestyrelsesmedlem, der interesserer sig på projektet.
- Får oplyst hvilken grøn pulje, man skal søge.
- Får ansøgning af sted, i god tid, inden projektet går i gang. (Der er stort set ingen kommuner, som støtter igangværende projekter, og de støtter ikke daglig drift)
- Ansøgningen skal gå på de aktiviteter, i vil sætte i gang.

Normalt skal man ikke tage kontakt til embedsmænd. Det fører som regel ikke til noget, da de er bundet af fastlåste retningslinjer og regler.

Ud over kommuner er der grønne fonde i forsikringsselskaber, banker, energileverandører mm. Man skal sætte sig ind i, hvad man kan søge til, og hvornår man kan søge.

Hvis man hen ad vejen har brug for yderligere midler, så må man finde på nye aktiviteter og delprojekter, man vil sætte i gang.

I det hele taget er det en god idé at undersøge, om der er mulighed for støtte, inden man sætter sig til PC'en og skriver en ansøgning. Ansøgninger er tidskrævende, og det kan ikke betale sig at bruge tid på noget, der på forhånd er dømt til afslag.

PR og information

Det er tidligere nævnt, at information er vigtigt, og det er det også udadtil. Som information til det omgivende lokalsamfund, kan man anvende de lokale ugeaviser. De tager som regel hjertens gerne imod artikler eller pressemeddelelser.

Her er det godt at fortælle, hvad man laver, hvor man laver det, og hvem der gør det.

Det er også vigtigt at informere sponsorer og støtter om, hvad der sker. Det kan gøres via nyhedsbreve og via en årlig opsummering.

Man kan også informere de forskellige brugere af naturen ved at opsætte skilte, der fortæller om projektet.

PR er lige så vigtig. Her skal man nok have fat i de lidt større medier, f.eks. lokale eller regionale TV stationer. Det kan være i forbindelse med et arrangement eller en særlig aktivitet.

Det er også god PR at deltage i lokale arrangementer. Det kan være et forårsmarked, en byfest eller lignende, hvor lokale foreninger har stande. Her kan man komme i kontakt med lokalbefolkningen.

I den forbindelse er det vigtigt at have lavet informationsark eller -folder, som man kan uddele.

Kom godt i gang

Med disse inspirationsark håber vi, at vi kan være med til at hjælpe andre i gang med lignende naturprojekter, som gavner agerlandsfaunaen i almindelighed og agerhønsene i særdeleshed.

Man skal være forberedt på, at der ikke er noget, som kommer af sig selv, og man skal også være forberedt på, at måske ikke virker lige med det samme. Der kan nemt gå nogle år, inden effekten af indsatsen for alvor viser sig. På den korte bane vil der sikkert være en effekt på flora og insektfauna ret hurtigt, men det vil ikke vrime med agerhøns fra dag 1 af.

Håber I må komme rigtig godt i gang med jeres projekt. Har I yderligere spørgsmål er man velkommen til at kontakte os.

Rigtig god fornøjelse

Biodiversitetsudvalget i Midtjysk Jagthunde Klub

Kontaktpersoner

Flemming Østergaard (projektleder). Tlf. 24 82 10 93. e-mail: mail@storaasens.dk

Laust Nørskov (terrænansvarlig) Tlf. 21 29 05 47.

e-mail: 21 29 05 47. e-mail: ins5011@vikingdanmark.dk

